

DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII SECTORULUI ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Maria COJOCARU, Diana RANGA

Catedra Finanțe și Bănci

In this article the author addresses the issues of small and medium business development in RM. There is performed an analysis of the main indicators of economic and financial development of this important sector. In the result of the analysis the author has formulated conclusions and recommendations on streamlining small and medium business.

Un rol deosebit în asigurarea creșterii economice durabile a Republicii Moldova revine sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, care este numit și „coloana vertebrală a economiei”.

Sectorul întreprinderilor mici și mijlocii reprezintă o componentă importantă a antreprenoriatului în Republica Moldova, contribuind activ la dezvoltarea diferitelor aspecte social-economice. Întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM) sunt considerate motorul concurenței, un stimulator al dezvoltării inovațiilor și tehnologiilor, contribuie la crearea de noi locuri de muncă.

În toate țările cu economie dezvoltată acestui sector i se acordă o mare atenție. În SUA, spre exemplu, încă în anul 1953 a fost adoptată Legea cu privire la businessul mic. Această lege prevedea crearea unei organizații guvernamentale – Administrarea businessului mic, ale cărei obiective majore erau: a) asigurarea asistenței financiare întreprinderilor mici și mijlocii; b) acordarea de consultanță financiară, juridică, tehnică și de alt gen; c) facilitarea accesului la contracte ale statului etc. Numai în anul 1980 în SUA au fost adoptate 8 legi organice în vederea dezvoltării businessului mic în SUA: Legea privind dezvoltarea businessului mic; Legea cu privire la simplificarea rapoartelor financiare ș.a. Ulterior, în anul 1982 a fost adoptată Legea cu privire la activitatea tehnico-științifică a businessului mic și în anul 1986 – Legea cu privire la transferul tehnologic, care au favorizat dezvoltarea acestui sector și creșterea dimensiunilor întreprinderilor din acest sector. La momentul actual, în categoria sectorului întreprinderilor mici și mijlocii din SUA se includ entitățile economice cu un număr de salariați până la 500 persoane, care se divizează în 3 categorii după numărul salariaților:

I – întreprinderi cu un număr de până la 20 salariați;

II – întreprinderi cu un număr de la 20 până la 100 salariați;

III – întreprinderi cu un număr de la 100 până la 499 salariați.

În Republica Moldova dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii a început cu emiterea Hotărârii Guvernului „Cu privire la formarea și bazele activității întreprinderilor mici”, nr.340 din 21 septembrie 1990. Până la 20 mai 1994 în Republica Moldova nu era o lege specială care să reglementeze dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii. Prima lege în acest sens a fost aprobată de către Parlamentul Republicii Moldova la 20 mai 1994 – Legea nr.112-XIII cu privire la susținerea și protecția micului business. Cu adoptarea acestei legi a fost dat startul creării unui mediu concurențial în economia republicii, demonopolizării economiei, fiind impulsionate inovațiile, crearea de noi locuri de muncă ș.a.

În prezent, activitatea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii este reglementată de un șir de acte normative, principală fiind Legea „Privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii”, nr.206-XVI din 07.06.2006. În vederea realizării obiectivelor stabilite de această lege, prin Hotărârea Guvernului nr.538 din 17.05.2007 a fost creată Organizația pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii.

Elaborarea, coordonarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și acțiunilor privind susținerea de stat a dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii se efectuează de către Guvern, prin intermediul Ministerului Economiei și Comerțului, pe lângă care a fost creată Organizația pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii. Această organizație este una necomercială, fiind responsabilă de implementarea politicii de stat privind susținerea dezvoltării întreprinderilor micro, mici și mijlocii în conformitate cu strategiile de susținere a dezvoltării acestui sector și cu alte strategii și programe ale Guvernului Republicii Moldova.

Sectorul întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova se constituie din totalitatea întreprinderilor micro, mici și mijlocii. Inițial, sectorul businessului mic se constituia din microîntreprinderi și întreprinderi mici, care erau delimitate după două criterii de apreciere: volumul anual al vânzărilor și numărul de angajați.

Astfel, întreprinderile cu un număr de angajați de la 1 la 9 persoane și un volum anual al vânzărilor de până la 3 mln. lei erau calificate drept microîntreprinderi, iar întreprinderile cu un număr de personal de la 10 până la 50 angajați și un volum anual de vânzări de până la 10 mln. lei, erau catalogate ca întreprinderi mici.

În prezent, delimitarea întreprinderilor mici și mijlocii pe categorii după mărime se face după următoarele criterii [1]:

Tabelul 1

Criterii de clasificare după mărime a întreprinderilor mici și mijlocii

Tipul întreprinderii	Criterii		
	număr mediu scriptic anual de salariați	sumă anuală a veniturilor din vânzări	valoarea totală anuală de bilanț a activelor
Microîntreprindere	Până la 9 persoane	Până la 3 milioane lei	3 milioane lei
Întreprindere mică	Până la 49 persoane	Până la 25 milioane lei	25 milioane lei
Întreprindere mijlocie	Până la 249 persoane	Până la 50 milioane lei	50 milioane lei

În ultimii 10 ani în Republica Moldova numărul întreprinderilor mici și mijlocii înregistrează un trend ascendent cu o rată de creștere constantă de la an la an (Fig.1). Constatăm o creștere de 55,1% față de anul 2000, sau cu 16,2 mii întreprinderi, și o creștere de 28,81% față de anul 2006. În pofida crizei din ultimii ani, numărul entităților din domeniul businessului mic continuă să crească, ceea ce constituie un factor pozitiv în dezvoltarea economiei Republicii Moldova. Ponderea ÎMM în numărul total al întreprinderilor din republică se menține însă constantă, oscilând în ultimii 4 ani între 97,6 și 97,8%.

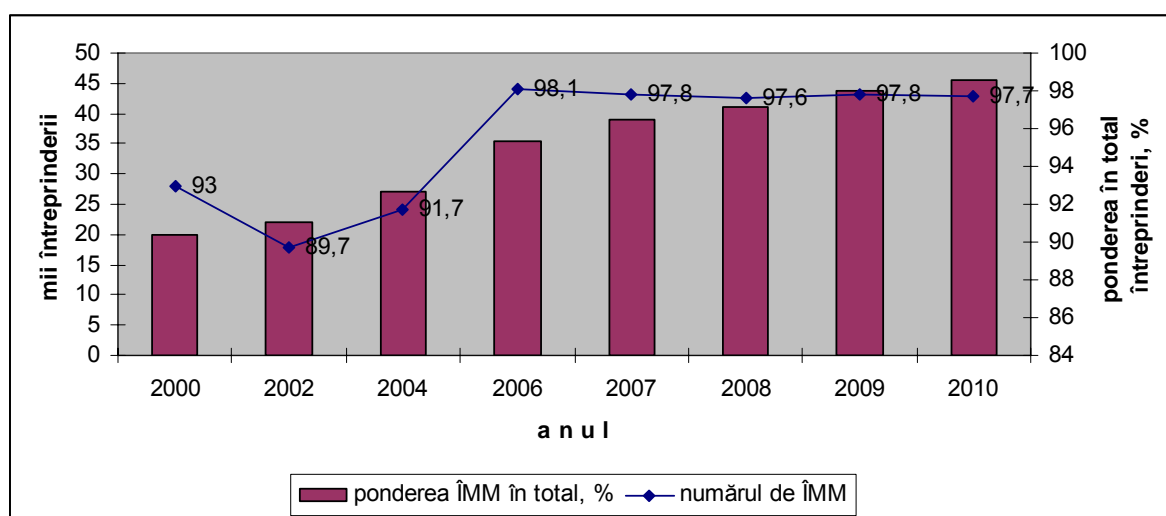

Fig.1. Evoluția numărului ÎMM în perioada 2000-2010 (mii întreprinderi) și ponderea acestora în numărul total de întreprinderi.

Micul business are menirea de a satisface un șir de necesități ale pieței locale, contribuind activ la soluționarea problemei șomajului prin antrenarea resurselor de muncă locale. În Germania, spre exemplu, în acest sector sunt antrenați circa ½ din populația aptă de muncă, iar în SUA – peste 60%.

În Republica Moldova numărul de salariați antrenați în sfera businessului mic depășește 300 de mii, constituind în anul 2010 peste 58,8% din numărul total de salariați încadrați în întreprinderi. Deși ponderea salariaților ocupați în ÎMM crește în ultimii 5 ani, numărul acestora, începând cu anul 2008, înregistrează un trend descendent (Fig.2).

Analiza indicatorilor activității sectorului ÎMM în perioada anilor 2009-2010 în funcție de mărimea întreprinderilor denotă că în întreprinderile mijlocii, care dețin o pondere de 3,6% în numărul total al ÎMM, sunt încadrați circa 1/3 din numărul salariaților acestui sector. Acestei categorii de întreprinderi îi revine o cotă de 35,0% în suma veniturilor obținute de sectorul ÎMM și 35,0% în suma profitului până la impozitare.

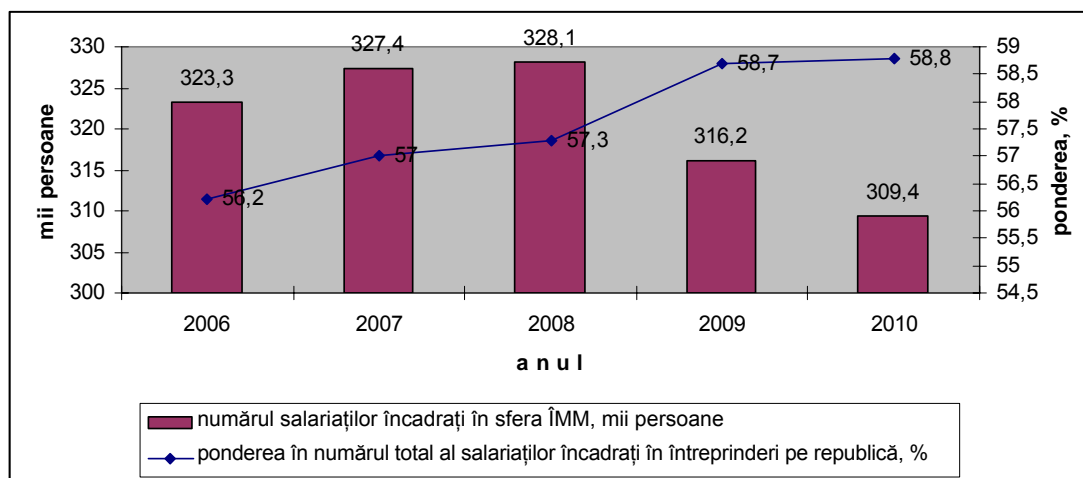

Fig.2. Evoluția numărului de salariați ocupați în sectorul IMM în perioada anilor 2006-2010.

Cea mai mare parte a veniturilor din vânzări revine întreprinderilor mici, care în anul 2010 constituiau peste 9000 de unități cu un număr de 121 mii persoane (circa 40% din numărul total de salariați ai sectorului IMM).

Tabelul 2

Indicatorii activității sectorului IMM în perioada 2009-2010

Indicatorul	În total pe IMM		Tipuri de întreprinderi					
			Mijlocii		Mici		Micro	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Numărul de întreprinderi, mii unități	43,7	45,6	1,59	1,65	8,26	9,1	33,8	34,9
Ponderea în total IMM	100,0	100,0	3,64	3,62	18,9	19,96	77,34	76,53
Numărul mediu de salariați, mii persoane	539,2	309,4	115,05	108,8	117,1	121,0	84,08	79,7
Ponderea în total IMM	100,0	100,0	36,38	35,16	37,03	39,11	26,6	25,76
Venituri din vânzări, milioane lei	146447,0	65263,2	20318,2	22799,2	29104,2	33992,7	8057,6	8471,3
Ponderea în total IMM	100,0	100,0	35,35	34,93	50,63	52,08	14,02	12,98
Rezultatul financiar până la impozitare (profit (+), pierdere (-), milioane lei	2243,2	5456,9	725,6	1931,5	1357,5	2842,4	160,1	683,0
Ponderea în total IMM	100,0	100,0	32,35	35,36	60,52	52,09	7,14	12,52

Sursă: Elaborat de autori în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova / www.statistica.md (accesat 24.09.2011)

În anul 2010 veniturile din vânzări obținute în grupa întreprinderilor mici s-au majorat față de cele obținute în anul 2009 cu 4888,5 mln. lei, revenindu-le o pondere de 52,1% în suma totală a veniturilor din vânzări, contribuind în aceeași măsură la formarea profitului până la impozitare.

Cea mai modestă contribuție la formarea veniturilor din vânzări și a rezultatelor financiare au microîntreprinderile, unde sunt încadrați circa 26% din salariații acestui sector.

Tabelul 3

Indicatorii activității sectorului IMM în medie pe o întreprindere în perioada 2009-2010

Indicatorul	În total pe IMM		Tipuri de întreprinderi					
			Mijlocii		Mici		Micro	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Numărul mediu de salariați, persoane	7,23	6,78	72,36	67,0	14,18	13,3	2,5	2,3
Venituri din vânzări, mii lei	1315,3	1431,2	12778,7	13817,7	3523,51	3735,5	238,4	242,7
Rezultatul financiar până la impozitare (profit (+), pierdere (-), mii lei	51,33	119,67	456,3	1170,6	164,3	312,3	4,74	19,57

Sursa: Elaborat de autori în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova / www.statistica.md

Datele din Tabelul 3 atestă că în anul 2010 într-o întreprindere din sectorul IMM erau ocupați în medie 7 salariați. Veniturile medii obținute în anul 2010 s-au majorat cu 115,9 mii lei față de nivelul anului 2009, iar profitul a înregistrat o creștere dublă, ceea ce indică la eficientizarea activității întreprinderilor acestui sector.

Tabelul 4

Indicatorii activității sectorului IMM pe regiuni de dezvoltare ale Republicii Moldova în anul 2010

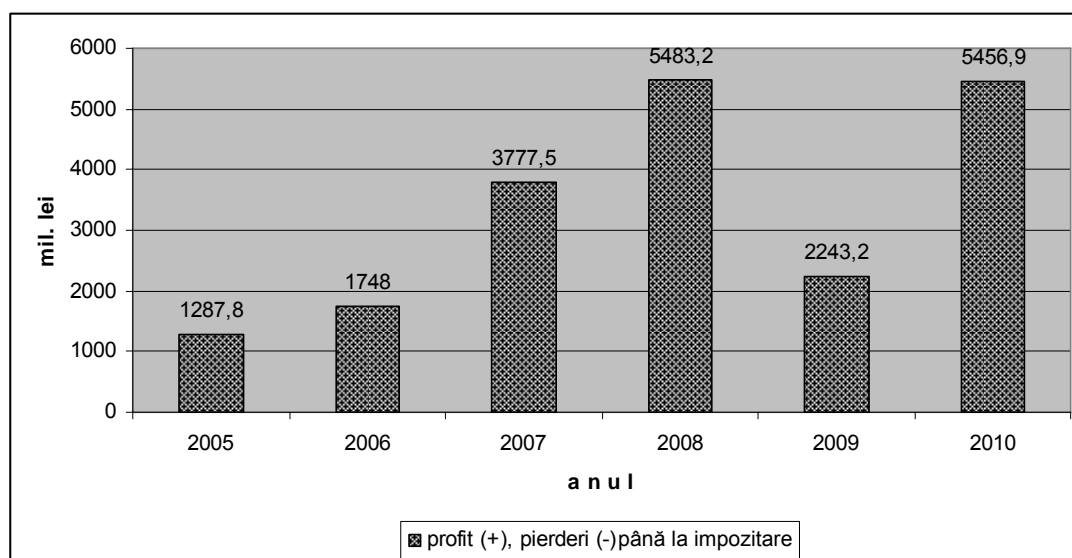
Regiunea de dezvoltare	Numărul de unități		Numărul de salariați		Venituri din vânzări (cifra de afaceri)		Profit până la impozitare	
	mii unități	în % față de total	mii persoane	în % față de total	mln. lei	în % față de total	mln. lei	în % față de total
În Total pe republică	45,6	100,0	309,4	100,0	65263,2	100,0	5456,9	100,0
Mun. Chișinău	30,1	66,0	164,4	53,13	42485,2	65,10	3604,0	66,03
Regiunea Nord	5,5	12,06	58,5	18,91	9368,7	14,35	940,4	17,23
Regiunea Centru	6,4	14,03	49,9	16,13	8214,1	12,59	547,7	10,0
Regiunea Sud	2,3	5,04	24,6	7,95	3264,6	5,0	204,5	3,75
UTA Gagauzia	1,2	2,63	12,0	3,88	1930,6	2,96	160,3	2,94

Sursa: Elaborat de autori în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova / www.statistica.md

Analiza indicatorilor activității întreprinderilor mici și mijlocii în anul 2010 în aspect regional (pe regiuni de dezvoltare ale Republicii Moldova) relevă o concentrare a întreprinderilor mici și mijlocii în centrul republicii (mun. Chișinău – 66% și în regiunea de dezvoltare Centru – peste 14%). În întreprinderile mici și mijlocii din regiunea mun. Chișinău sunt ocupați circa 164,4 mii de salariați, care dețin o pondere de 53,13%. În anul 2010 aici s-au înregistrat venituri din vânzări de circa 42485,2 milioane lei, obținându-se un profit de 3604 milioane lei (66,03% în totalul profitului obținut din activitatea IMM). Totuși, sectorului IMM îi revin doar 36,8 la sută din suma veniturilor din vânzări înregistrate la nivel de republică.

O poziție de mijloc ocupă regiunile de dezvoltare Centru și Nord. Numărul salariaților care activează în cadrul IMM constituie circa 58,5 mii persoane în regiunea de Nord și 49,9 mii persoane – în regiunea Centru. Regiunea de Sud și UTA Gagauzia sunt regiunile cu cel mai mic număr de IMM.

Suma profitului/pierderilor până la impozitare obținut de întreprinderile mici și mijlocii în anul 2010 a constituit 5456,9 mln. lei, sau cu 3213,7 mln. lei mai mult (de 2,4 ori) față de anul 2009, atingând nivelul anului 2008 (Fig.3).

Fig.3. Evoluția rezultatului financiar până la impozitare obținut în sectorul ÎMM din Republica Moldova în perioada anilor 2005-2010.

Sursa: Elaborată în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova / www.statistica.md / antreprenoriat (accesat 19.10.2011)

Față de anul 2005, profitul până la impozitare obținut în anul 2010 a înregistrat o creștere de peste 4,3 ori.

Rezultatele financiare până la impozitare obținute de către întreprinderile mici și mijlocii pe domenii de activitate în anii 2009 și 2010 sunt prezentate în Tabelul 5.

Tabelul 5

Rezultatele financiare până la impozitare în sectorul ÎMM din Republica Moldova pe domenii de activitate și pe tipuri de întreprinderi în funcție de mărimea acestora

mln. lei

Principalele genuri de activitate ale întreprinderilor	Profit (+), pierdere (-) până la impozitare							
	ÎMM – în total	anul 2009			anul 2010			
		Inclusiv			ÎMM – în total	Inclusiv		
	mijlocii	mici	micro	mijlocii		mici	micro	
În total	2243,2	725,6	1357,5	160,1	5456,9	1931,5	2842,4	683,0
<i>inclusiv:</i>								
Agricultura, economia vânatului și silvicultura	-39,8	-74,8	32,3	2,7	863,4	389,8	396,6	77,0
Industria prelucrătoare	264,5	171,4	98,4	-5,2	720,9	368,5	257,3	95,1
Energie electrică, gaze și apă	-24,1	-11,7	-11,4	-1	-19,0	-14,4	-2,0	-2,6
Construcții	286,5	105,2	142,6	38,7	569,6	244,8	273,3	51,5
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	939,5	340,3	656,6	-57,4	1954,4	671,8	1193,3	89,3
Hoteluri și restaurante	-45,6	-12,3	-27,1	-6,2	-58,9	-13,0	-24,2	-21,8
Transporturi și comunicații	267,8	98,2	153,3	16,3	287,2	57,6	208,9	20,7
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor	543,3	64,1	343,8	135,4	1063,2	255,7	472,4	335,1
Alte activități	51,1	45,2	-31,0	36,8	76,1	-29,3	66,8	38,7

Cele mai bune rezultate s-au înregistrat în ramura comerțului, unde sunt concentrate peste 41 de întreprinderi din sectorul vizat. Acestea sunt urmate de domeniul tranzacțiilor imobiliare, industria prelucrătoare și agricultura. În agricultură, unde numărul ÎMM constituie circa 2300 unități, s-a realizat un profit până la impozitare în sumă de 863,4 milioane lei, ceea ce constituie 15,8 în suma totală. Acesta este un rezultat pozitiv față de anul 2009, care a fost unul nefavorabil pentru agricultură.

Concluzii

Cu toate că sectorul ÎMM se confruntă cu un șir de probleme majore, cum ar fi: a) accesul limitat al ÎMM la sursele de finanțare; b) cultura antreprenorială subdezvoltată; c) grad insuficient de absorbție a forței de muncă calificate ș.a., considerăm că acest sector merită să fie susținut, prin implicarea activă a administrației publice centrale și locale, a instituțiilor financiar-bancare, a diferitelor organizații internaționale și naționale. Mai ales trebuie pus accentul pe dezvoltarea acestui sector în mediul rural, ceea ce va contribui atât la creșterea bunăstării locuitorilor, cât și la dezvoltarea economico-socială a localității, regiunii de dezvoltare, precum și a întregii țări.

Bibliografie:

1. Legea Republicii Moldova privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, nr.206-XVI din 7 iulie 2006 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.126-130.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la crearea Organizației pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, nr.538 din 17 mai 2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.70-73.
3. www.statistica.md

Prezentat la 02.01.2011